

Posudek oponenta disertační práce

Jméno autorky práce: Mgr. Ing. Jana Rosenfeldová

Jméno vedoucí práce: PhDr. Lenka Vochocová, Ph.D.

Jméno oponenta práce: Mgr. Miloš Gregor, Ph.D.

Název práce: Evropeizace českých, polských a slovenských médií v kontextu tří krizí

- Předkládaná disertační práce se věnuje, jak už její název napovídá, míře evropeizace médií v Česku, Polsku a na Slovensku. Autorka si pro svůj výzkum zvolila platformu Facebook, na které zkoumala obsah sdílený šesti médii, vždy po dvou z každé země. V analýze byla zvolena strategie smíšeného výzkumu kombinující kvantitativní a kvalitativní přístup, přičemž výzkum byl proveden na obsahu věnovanému třem krizím: migrační krizi, ruské válce proti Ukrajině a pandemii COVID-19. Výběr těchto témat taktéž předurčil sledovaná období, která byla v případě migrační krize a pandemie koronaviru čtyřtýdenní, u tématu ruské války pak do analýzy vstoupily týdny dva.
- Téma disertační práce je komplexní a mezioborové. Vedle textů z oblasti mediálních studií musela Rosenfeldová načíst nemalé množství literatury z oboru politologie, resp. evropských studií, což je adekvátním způsobem reflektováno ve struktuře práce i jejich detailním představení v teoretické části textu. Struktura textu, proporcionalita teoretické a empirické části práce, stejně tak i rozpracovanost metodologie, jsou adekvátní a odpovídají standardům disertačních prací. V teoretické části autorka nejprve představuje koncepty vycházející spíše z evropských studií, načež navazuje přiblížením konceptu evropské veřejné sféry a jejího studia v kontextu nových médií. Čtenář tak je veden logickou linkou směřující jednak k argumentům, proč si autorka zvolila dané téma práce, ale také k samotné empirické části textu. Detailně rozpracovaná metodologická kapitola představuje zvolenou výzkumnou strategii i design, včetně úvah a postupů, které autorku k danému přístupu vedly. V empirické části Rosenfeldová nejdříve představuje data za jednotlivé krize, načež v závěrečné kapitole nabízí syntézu zjištění za všechna sledovaná období. Závěr pak představuje prostor celkového shrnutí práce vč. nastínění možností dalšího výzkumu.

Disertační práci Rosenfeldové hodnotím jako velmi zdařilou a dobře zpracovanou. Přesto si však dovoluji nastínit několik drobných nedostatků, na které čtenář narazí. Jedná se spíše o drobné nebo stylistické výtky; řazeny budou v chronologickém pořadí tak, jak se objevují v textu.

- Autorka dává do souvislosti volební účast ve volbách do EP s přijetím Maastrichtské smlouvy, přičemž uvádí, že v roce 1994 byla účast 62 %, kdežto v roce 2014 klesla na 42,6 % (str. 17). Není však jasné,

Masarykova univerzita, Fakulta sociálních studií

Joštova 218/10, 602 00 Brno, Česká republika

T: +420 549 49 1910, E: info@fss.muni.cz, www.fss.muni.cz

Bankovní spojení: KB Brno-město, ČÚ: 85636621/0100, IČ: 00216224, DIČ: CZ00216224

V odpovědi, prosím, uvádějte naše číslo jednací.

jestli poměruje účast pouze v původních členských státech EU, nebo hodnotí volební účast v celé EU, tedy i vč. zemí, které do EU přistoupily později. Tedy jestli tento pokles volební účasti není dán nízkou volební účastí nově přistoupivších zemí, kde dodnes můžeme pozorovat v průměru nižší volební účast než v původních členských zemích. Podobná otázka vyvstává při hodnocení počtu euroskeptiků mezi europoslanci (též na str. 17).

- Autorka na str. 22 píše, že mezi vědci a vědkyněmi „v současnosti panuje víceméně shoda na existenci demokratického deficitu“, to však dokládá odkazy na texty z roku 2000 a 2003. Jestliže v jiných částech práce autorka uvádí, jak se v rámci EU situace cca s přelomem tisíciletí, potažmo rozšířením v roce 2004, změnila, bylo by vhodné v případě konstatování vztaženému k „současnosti“ doložit tato tvrzení novější literaturou než více jak 20 let starou, resp. pocházející z období před výrazným rozšířením, a tedy i proměnou EU.
- U popisu médií v Polsku autorka používá označení „provládní“ tvp.info a „opoziční“ TVN24. Ocenil bych upřesnění, resp. drobnou reformulaci, neboť autorka nejspíš označení odkazuje k období vlád vedených Právem a spravedlností, tedy dominantní částí (listopad 2015 – prosince 2023) časového rámce této práce. Nicméně to technicky neplatí ani o prvním analyzovaném období migrační krize (v září 2015 v zemi vládla vláda vedená Občanskou platformou), ani o období dopsání textu (od prosince 2023 opět zemi vede vláda, v jejímž čele je premiér Občanské platformy). Čtenář je tu tedy trochu odkázán na vlastní intuici a orientaci v polských politických poměrech.
- Nejsem si jist, jestli sloučení vyznění, kritiky a konfliktu (tabulky 9, 15 a 21) je šťastné a přehledné. Zatímco jednotlivé proměnné vyznění (pozitivní, neutrální, negativní a ambivalentní) dohromady logicky tvoří 100 % (příspěvků), pro ostatní proměnné to již neplatí. Vyšší srozumitelnosti a přehlednosti by tak pomohlo dané tabulky rozdělit vždy na dvě.
- Spojnicový graf 4 na str. 136 není ideální pro vyobrazení dat, která autorka představuje. Podstata spojnicového grafu naznačuje vývojové trendy, které však daný graf nemá prezentovat. Vhodnější znázornění by poskytl např. sloupcový graf. Obdobná situace nastává u grafů 6 (str. 137) a 9 (str. 143).
- Při interpretaci dat (str. 135) autorka píše, že téma migrace proniklo do facebookové agendy méně než ruská válka proti Ukrajině nebo pandemie koronaviru. V rámci sledovaných období se jedná o logické konstatování, nicméně bych ze strany autorky ocenil připomenutí kontextu, že zatímco válka i pandemie mají (relativně) jasně ohraničený začátek, který si autorka sama vybrala jako počátek sledovaného období, migrační krize je dlouhodobou krizí bez jasně ohraničeného začátku či konce. V tomto případě si autorka (vhodně) vybrala „kulminační“ bod. Je tedy očekávatelné, že i pozornost médií těmto krizím s různým průběhem se bude ve sledovaných obdobích lišit. Autorka sice rozdílný průběh krizí částečně deklaruje již dříve v textu, nicméně se domnívám, že pro srozumitelnost formulovaných závěrů by tento fakt měl zaznít i v interpretativní části práce.
- Při interpretaci míry evropeizace napříč formáty (str. 146) bych byl opatrnější, neboť toto může být ovlivněno výběrem médií, která do analýzy vstoupila. Jelikož analýza proběhla na šesti facebookových stránkách médií, dvou z každé země, při zobecňujících konstatováních bych byl velmi opatrný. Navíc

autorka sama v metodologické části konstatovala nezahrnutí bulvárních médií do analýzy a deklarovala záměr soustředit se (spíše) na seriózní média.

Jak jsem již předestřel, výtky jsou částečně formální či stylistické, částečně se jedná o drobná interpretační pochybení nemající vliv na celkově kladné hodnocení disertační práce. V rámci obhajoby bych autorku požádal o zodpovězení/dovysvětlení dvou otázek:

- 1) Podle jakých kritérií jste vybírala publikace, které vstoupily do vaší rešerše literatury? V českém kontextu například zahrnujete Kláskovou a Císaře 2021 (text věnovaný evropeizaci think tanků), nikoliv už Urbánikovou a Volka 2014, kteří se evropeizaci věnovali právě v kontextu médií (byť v souvislosti s předvolebním obdobím).
- 2) Na str. 102 při interpretaci Tabulky 7 píšete, že vyšší hodnoty vertikální evropeizace u TVN24 byly, s ohledem k azylové politice, tedy oblasti s „poměrně silnými kompetencemi EU“, očekávatelné. Proč to ale neplatí i pro „provládní“ tvp.info? Nebo českou stránku TN.cz či slovenské tvnoviny.sk? Čili jedná-li se o očekávatelný výsledek, proč platí pouze pro TVN24 (potažmo ČT24), nikoliv však pro další média?

Celkově je předkládaná práce velmi kvalitní jak po obsahové, tak formální stránce. Stylistická úprava je na vysoké úrovni, autorka pracuje s bohatým zdrojem pramenů. V rámci analýzy shromáždila úctyhodné množství dat, která bohatě „vytěžila“. V neposlední řadě stojí za pozitivní zmínku i fakt, že Rosenfeldová přišla s vlastním schématem evropeizace. To vše z předkládaného textu tvoří kvalitně zpracovanou disertační práci.

S ohledem na vše výše uvedené práci **doporučuji k obhajobě.**

Datum a místo: 5. března 2024 v Brně